σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του κράτους αυτού κατά τη διάρκεια της προσωρινής απόσπασης του εν λόγω εργαζομένου σε τρίτη χώρα, πρέπει να εξοβελίζονται όλες οι διατάξεις οι οποίες εισάγουν διακρίσεις εις βάρος υπηκόων των άλλων κρατών μελών.

Galmot Due

Everling Κακούρης Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιουλίου 1984.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

Y. Galmot

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1984 [1]

Περιεχόμενα

Α — Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και η διαδικασία 3165

Το προδικαστικό ερώτημα 3165

Β — Παρατηρήσεις 3166

1. Ερμηνεία της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας 3166
2. Νομική θεμελίωση 3167
3. Νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 3167
   α) Walrawe (υπόθεση 36/74) 3167
   β) Bozzone (υπόθεση 87/76) 3168
4. Τα ενδοκοινοτικά αποτελέσματα της διαφοράς μεταχειρίσεως μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών στο πλαίσιο των συμβάσεων μισθώσεως εργασίας που συνεπάγονται προσωρινή διάθεση της εργασίας αλλοδαπών 3168
5. Συνέπειες της υποχρεώσεως ίσης μεταχειρίσεως 3169

Γ — Προτάσεις 3170

1 — Μετάφραση από τα γερμανικά.

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α — Η προσφεύγουσα στη δίκη, στα πλαίσια της οποίας υποβλήθηκε η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που εξετάζουμε σήμερα, είναι εταιρία γαλλικού δικαίου, η οποία θέτει προσωρινώς στη διάθεση άλλων επιχειρήσεων μισθωτούς τους οποίους αμείβει η ίδια (πρόκειται, δηλαδή, για εταιρία εξευρέσεως προσωρινής εργασίας). Μεταξύ των μισθωτών που απασχολεί, και οι οποίοι υπάγονται στο γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, περιλαμβάνεται και ο Michel van Robaeys, βέλγος υπήκοος, ο οποίος κατά το χρόνο της συνάψεως της συμβάσεως κατοικούσε στο Βέλγιο. Όταν, τον Ιούνιο του 1981, ο van Robaeys απεστάλη για ορισμένο χρονικό διάστημα στη Νιγηρία, η προσφεύγουσα εξέφρασε την επιθυμία να εξακολουθήσει ο ανωτέρω να υπάγεται στη γαλλική κοινωνική ασφάλιση. Η καθής στην κύρια δίκη απέρριψε το αίτημα αυτό. Στηρίχθηκε προς τούτο στο άρθρο 39, παράγραφος 2, του νόμου της 3ης Ιανουαρίου 1972, το οποίο κατέστη το άρθρο L 341-3, παράγραφος 3, του Κώδικα εργασίας, και το οποίο προβλέπει ότι:

«Υπό την επιφύλαξη των διεθνών συμφωνιών, απαγορεύεται σε επιχείρηση εξευρέσεως προσωρινής εργασίας να θέτει στη διάθεση οιουδήποτε προσώπου αλλοδαπούς εργαζομένους, όταν η παροχή της υπηρεσίας πρέπει να πραγματοποιηθεί εκτός του γαλλικού εδάφους.»

Δεδομένου ότι την απόρριψη αυτή επικύρωσε και η Commission de recours gracieux, η εταιρία Prodest έφερε την υπόθεση ενώπιον της Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole.

Προς στήριξη της άποψής της, κατά την οποία έπρεπε να διατηρηθεί η υπαγωγή του van Robaeys στη γαλλική κοινωνική ασφάλιση, η προσφεύγουσα αναφέρθηκε στη Σύμβαση Κοινωνικής Ασφαλίσεως η οποία συνήφθη μεταξύ Γαλλίας και Νίγηρα (και όχι Νιγηρίας, όπως εσφαλμένως πίστευε η προσφεύγουσα) στις 28 Μαρτίου 1973 και η οποία δημοσιεύτηκε με διάταγμα της 6ης Φεβρουαρίου 1975. Το άρθρο 5 της Σύμβασης αυτής προβλέπει τα εξής:

«Les travailleurs qui, étant occupés habituellement sur le territoire de l'une des parties contractantes par une entreprise dont ils relèvent normalement, sont détachés sur le territoire de l'autre partie contractante afin d'y effectuer un travail déterminé pour le compte de ladite entreprise, demeurent soumis à la législation de cette première partie comme s'ils continuaient à être occupés sur son territoire, à condition que la durée prévisible du travail qu'ils doivent effectuer n'excède pas un an.

...»

Επιπλέον, επικαλέσθηκε την κοινοτική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως ανεξαρτήτως ιθαγενείας και της ελεύθερης προσβάσεως στην αγορά εργασίας. Υποστήριξε, ιδίως, ότι, κατά τον κανονισμό 1612/68 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, οι υπήκοοι κρατών μελών της Κοινότητας, οι οποίοι κατοικούν στη Γαλλία, πρέπει να μη θεωρούνται ως αλλοδαποί αλλά να έχουν την ίδια μεταχείριση με τους γάλλους εργαζομένους, και να καθίσταται δυνατόν, έτσι, να εξαιρούνται οι εργαζόμενοι των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από την εφαρμογή του περιορισμού που ισχύει για τους αλλοδαπούς εργαζομένους δυνάμει του άρθρου 39 του γαλλικού νόμου της 3ης Ιανουαρίου 1972. Επομένως, δεν μπορεί να μη γίνει δεκτή η υπαγωγή εργαζομένου στη γαλλική κοινωνική ασφάλιση με την αιτιολογία ότι εργάζεται εκτός ευρωπαϊκού εδάφους, δεδομένου ότι, στην περίπτωση αυτή, ο εν λόγω εργαζόμενος δεν έχει τη δυνατότητα να υπαχθεί σε κανένα σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

Το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η προσφυγή, έκρινε ότι ανακύπτει πρόβλημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου. Με απόφαση της 3ης Ιουνίου 1983, ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ζητώντας από το Δικαστήριο:

«να κρίνει αν ένας ασφαλισμένος, υπήκοος κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, μισθωτός γαλλικής εταιρίας, κάτοικος Γαλλίας, έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την υπαγωγή του στο γαλλικό γενικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της αποστολής του στη Νιγηρία κατ' εφαρμογή του κανονισμού 1612/68 και αν αρμόζει, στην προκειμένη περίπτωση, να μη ληφθεί υπόψη ο περιορισμός του άρθρου 39, παράγραφος 2, του νόμου της 3ης Ιανουαρίου 1972 που κατέστη το άρθρο L 341-3, παράγραφος 3, του Κώδικα εργασίας».

Στο ερώτημα αυτό, η καθής Caisse περιορίστηκε, κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία, να παραπέμψει στις παρατηρήσεις που είχε υποβάλει στο γαλλικό δικαστήριο και με τις οποίες υποστήριζε ότι, ενόψει της προαναφερθείσας γαλλικής διατάξεως κοινωνικής ασφαλίσεως, ορθώς αρνήθηκε τη διατήρηση της υπαγωγής του van Robaeys στο γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Θεωρεί ότι η εγκύκλιος που είχε εκδώσει το Μάρτιο του 1976 σχετικά με την επιφύλαξη που διατυπώνεται στο άρθρο L 341-1 του Κώδικα εργασίας όσον αφορά το κοινοτικό δίκαιο, είναι άσχετη με την υπό κρίση περίπτωση διότι αφορά μόνο τις δραστηριότητες που ασκούνται εντός της Κοινότητας, ενώ εξαιρεί τις δραστηριότητες που ασκούνται εκτός της Κοινότητας.

Η Επιτροπή, αντιθέτως, υπέβαλε εκτενείς γραπτές παρατηρήσεις. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, όσον αφορά τους εργαζομένους της Κοινότητας, η οποία περιέχεται στον κανονισμό 1612/68, ισχύει και για τους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι συνδέονται με σχέση εργασίας με επιχειρήσεις εγκατεστημένες εντός της Κοινότητας, αλλά υποχρεούνται να εργάζονται εκτός της Κοινότητας.

Ο εκπρόσωπος της εταιρίας Prodest συμφώνησε, κατά την προφορική διαδικασία, με την άποψη αυτή και διευκρίνισε εξάλλου ότι, κατά τη διάρκεια της αποστολής του van Robaeys στη Νιγηρία, θα εξακολουθούσαν να καταβάλλονται υπέρ αυτού εισφορές στο γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως.

Β — Θεωρώ ότι τα επιχειρήματα που προτείνονται υπέρ της απόψεως αυτής είναι άκρως πειστικά. Προτείνω, επομένως, να υιοθετήσει το Δικαστήριο την άποψη αυτή όσον αφορά το πρόβλημα που του έχει υποβληθεί.

1. Πρέπει, καταρχάς, να ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται για την ερμηνεία της σημαντικής αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας, θεμελιώδους, με άλλα λόγια, δικαιώματος των υπηκόων της Κοινότητας, το οποίο αποτελεί μία από τις βάσεις της Κοινότητας, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση 167/73 (Slg. 1974, σ. 372, σκέψεις 45 μέχρι 47) [1]. Για το λόγο αυτό ακριβώς, η ερμηνεία που θα δοθεί, θα πρέπει να εξασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα της προαναφερθείσας αρχής. Μόνον έτσι, εξάλλου, θα ακολουθήσει το Δικαστήριο τη νομολογία που έχει αναπτύξει στα πλαίσια της ερμηνείας του κανονισμού 1612/68, και σύμφωνα με την οποία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως πρέπει να αποβλέπει στην όσο το δυνατόν πληρέστερη ένταξη των εργαζομένων στα κράτη μέλη της Κοινότητας (υπόθεση 32/75 [2]).

1 — Απόφαση της 4. 4. 1974 στην υπόθεση 167/73 — Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας —, Slg. 1974, σ. 359, ιδίως σ. 372.

2 — Απόφαση της 30. 9. 1975 στην υπόθεση 32/75, Anita Cristini κατά Société nationale des chemins de fer français —, Slg. 1975, σ. 1085.

2. Πρέπει βεβαίως να παρατηρηθεί — όπως κατέληξε λεπτομερώς η Επιτροπή — ότι ούτε οι διατάξεις της Συνθήκης (άρθρα 48 και 49), ούτε το παράγωγο δίκαιο (κανονισμός 1612/68 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας· οδηγία 64/221 περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας· οδηγία 68/360 περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των εργαζομένων των κρατών μελών και των οικογενειών τους στο εσωτερικό της Κοινότητας· κανονισμός 1251/70 περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, καθώς και οδηγία της 5ης Μαρτίου 1962 περί της ελευθέρας προσβάσεως σε θέσεις ειδικευμένου προσωπικού στον πυρηνικό τομέα) παρέχουν σαφή απάντηση όσον αφορά το καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας, ιδίως δε, δεν επιτρέπουν τη συναγωγή συμπεράσματος ως προς το αν η αρχή αυτή ισχύει και για τις περιπτώσεις αποστολών που πρέπει να εκτελεστούν εκτός της Κοινότητας για λογαριασμό επιχειρήσεων οι οποίες έχουν την έδρα τους στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Πρέπει, εντούτοις, να γίνει δεκτό ότι οι εξεταζόμενες διατάξεις δεν αναγνωρίζουν αποκλειστικά και μόνο ως συνδετικό στοιχείο την *άσκηση* της δραστηριότητας, δεδομένου ότι αναφέρονται επίσης και στον τόπο συνάψεως της συμβάσεως εργασίας· συχνά μάλιστα αναφέρεται ως σημαντικό στοιχείο η ελεύθερη πρόσβαση σε μια δραστηριότητα και στην αγορά εργασίας (όπως πχ. στο άρθρο 1 του κανονισμού 1612/68, καθώς και στην οδηγία 68/360). Αξίζει, ιδίως, να σημειωθεί ότι τα στοιχεία αυτά αναφέρονται στην οδηγία της 5ης Μαρτίου 1962 όσον αφορά ορισμένες δραστηριότητες που ασκούνται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, μολονότι, από τη φύση τους, οι δραστηριότητες αυτές — οι οποίες απαριθμούνται σε παράρτημα της οδηγίας — είναι δυνατό να ασκηθούν μόνο εκτός της Κοινότητας.

3. Για την εκτίμηση του προβλήματος που μας απασχολεί, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν ορισμένες αποφάσεις του Δικαστηρίου στο μέτρο που αφορούν, αφενός, αυτή καθαυτή την έκταση εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας και, αφετέρου, ορισμένες διατάξεις του δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως που αποβλέπουν στην υλοποίηση της αρχής αυτής.

α) Η πρώτη περίπτωση (υπόθεση 36/74, Slg. 1974, σ. 1418 και επόμενες [1]) αφορούσε ρήτρα του κανονισμού της Union cycliste internationale (οργανισμού με διεθνείς δραστηριότητες), η οποία επέβαλε, σε ποδηλατικούς αγώνες μεσαίων αποστάσεων (τα αποτελέσματα των οποίων υπολογίζονται στο διεθνές πρωτάθλημα), να έχει ο εποχούμενος προπονητής-συνοδός την ιθαγένεια του ποδηλάτη που προπονεί. Τέθηκε σαφώς το ερώτημα κατά πόσο έχει σημασία, από απόψεως κοινοτικού δικαίου, αν ο αγώνας διεξάγεται ή όχι στο έδαφος της Κοινότητας.

Ενόψει του ότι (όπως προέκυπτε από τη Διάταξη περί παραπομπής) ο προαναφερθείς κανονισμός ήταν ικανός να παραγάγει αποτελέσματα στο έδαφος της Κοινότητας ακόμα και κατά τη διάρκεια των ετών κατά τα οποία το διεθνές πρωτάθλημα διοργανώνεται εκτός της Κοινότητας, ο γενικός εισαγγελέας Warner έκρινε ότι ο ανωτέρω περιορισμός, ο οποίος αφορούσε την ιθαγένεια, αντέβαινε στο κοινοτικό δίκαιο, δεδομένου ότι είχε *επιπτώσεις* σε εκδηλώσεις που διεξάγονταν στο έδαφος της Κοινότητας και, επομένως, στην απασχόληση μέσα στην Κοινότητα. Την άποψη

1 — Απόφαση της 12. 12. 1975 στην υπόθεση 36/74, B. N. O. Walrave, L. J. N. Koch κατά Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie και Federacion Española Ciclismo — Slg. 1974, σ. 1405 και ιδίως σ. 1418.

αυτή υιοθέτησε προφανώς το Δικαστήριο με την απόφασή του, και, ειδικότερα, με την ακόλουθη φράση (σκέψεις 28 και 29): «Ο κανόνας της απαγόρευσης των διακρίσεων, λόγω του ότι αποτελεί κανόνα αναγκαστικού δικαίου, επιβάλλεται για την εκτίμηση όλων των εννόμων σχέσεων, σε όλη την έκταση που οι σχέσεις αυτές μπορούν, είτε λόγω του τόπου στον οποίο έχουν συναφθεί, είτε λόγω του τόπου στον οποίο παράγουν τα αποτελέσματά τους, να ενταχθούν στο έδαφος της Κοινότητας».

Από τα ανωτέρω, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, όσον αφορά τον καθορισμό της έκτασης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας, ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδίδεται όχι μόνο στην πρόσβαση στην εργασία ή στην άσκηση της δραστηριότητας αλλά επίσης, και κυρίως, στα αποτελέσματα που είναι ενδεχόμενο να υπάρξουν ως προς την εργασία στο εσωτερικό της Κοινότητας.

6) Η άλλη υπόθεση που πρέπει να μνημονευθεί λόγω του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει (υπόθεση 87/76, Slg. 1977, σ. 695 και επόμενες [1]) είχε ως αντικείμενο διαφορά μεταξύ ιταλού μισθωτού, κατοίκου Ιταλίας, και βελγικού οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως. Η διαφορά είχε προκύψει από την άρνηση του οργανισμού αυτού να καταβάλει παροχές αναπηρίας βάσει περιόδων ασφαλίσεως τις οποίες ο ιταλός μισθωτός είχε συμπληρώσει στο πρώην Βελγικό Κογκό, με την αιτιολογία ότι, κατά τον εφαρμοστέο βελγικό νόμο (ο οποίος αναγνώριζε και εγγυάτο τα δικαιώματα που είχαν αποκτηθεί δυνάμει αποικιακού διατάγματος), προϋπόθεση της καταβολής ήταν να έχει ο δικαιούχος των παροχών τη συνήθη διαμονή του στο Βέλγιο ή σε μία από τις πρώην βελγικές αποικίες. Όσον αφορά το πεδίο της κατά τόπο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (κατά το άρθρο 10 του οποίου, αυτές οι ρήτρες κατοικίας είναι ανίσχυρες), ο γενικός εισαγγελέας Capotorti έκρινε ότι ως αποφασιστικό κριτήριο για το θέμα αυτό θα έπρεπε να θεωρείται όχι ο τόπος ασκήσεως της δραστηριότητας, αλλά η σχέση που συνδέει τον εργαζόμενο με τον οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους. Την ίδια άποψη υιοθέτησε και το Δικαστήριο όταν αποφάνθηκε επί της εννοίας του όρου «νομοθεσία» στο άρθρο 2 του κανονισμού 1408/71, το οποίο καθορίζει το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

Σημασία στην υπόθεση αυτή είχε το γεγονός ότι τις παροχές εγγυάτο η νομοθεσία κράτους μέλους. Επειδή οι εν λόγω έννομες σχέσεις είχαν γεννηθεί στο έδαφος της Κοινότητας, και επομένως είχαν νομικό σύνδεσμο με την Κοινότητα, το Δικαστήριο έκρινε ότι δικαιολογείται εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, ακόμα και όταν η διαφορά αφορά μισθωτή απασχόληση που πραγματοποιείται εκτός της Κοινότητας, δηλαδή σε έδαφος το οποίο τελούσε, στο παρελθόν, υπό ειδική σχέση με κράτος μέλος (σκέψη 21).

4. Είναι προφανές ότι εν προκειμένω — για να επαναλάβω τις σκέψεις που διατυπώνει το Δικαστήριο στην απόφαση 36/74 [2] — η μη εφαρμογή των αρχών του κοινοτικού δικαίου (και, επομένως, η αποδοχή της διαφοράς μεταχειρίσεως μεταξύ, αφενός, των γάλλων υπηκόων και, αφετέρου, των υπηκόων άλλων κρατών μελών δυνάμει του άρθρου 39, παράγραφος 2, του νόμου της 3. 1. 1972) θα είχε σοβαρές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας και τις συνθήκες εργασίας στην Κοινότητα.

1 — Απόφαση της 31. 3. 1977 στην υπόθεση 87/76 — Walter Bozzone κατά Office de sécurité sociale d'Outre-Mer —, Slg. 1977, σ. 687 και ιδίως σ. 695.

2 — Απόφαση της 12. 12. 1974 στην υπόθεση 36/74, B. N. O. Walrave, L. J. N. Koch κατά Association Union cycliste internationale, Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie και Federacion Española Ciclismo — Slg. 1974, σ. 1405 και ιδίως σ. 1418.

Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε άρνηση εκ μέρους των γαλλικών επιχειρήσεων εξευρέσεως προσωρινής εργασίας, οι οποίες ασκούν δραστηριότητες κυρίως σε τρίτες χώρες, να προσλαμβάνουν υπηκόους άλλων κρατών μελών, πράγμα το οποίο όχι μόνο θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στη σταδιοδρομία των ενδιαφερόμενων εργαζομένων, αλλά, επιπλέον, θα υποχρέωνε τις γαλλικές αυτές επιχειρήσεις εξευρέσεως προσωρινής εργασίας — οι οποίες πρέπει επίσης να επωφελούνται από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας — να παραιτούνται, υπό ορισμένες περιστάσεις, από τις υπηρεσίες περισσότερο ειδικευμένου προσωπικού. Τα ανωτέρω θα είχαν, περαιτέρω, ως συνέπεια να προσλαμβάνονται οι εργαζόμενοι υπήκοοι άλλων κρατών μελών (αφού δεν θα ίσχυε υπέρ αυτών η αρχή της ισότητας σε περίπτωση αποστολής σε τρίτες χώρες) με δυσμενέστερους όρους, πράγμα το οποίο θα είχε εμμέσως αρνητικά αποτελέσματα στην εργασία γάλλων υπηκόων. Θα πρέπει να υπενθυμίσω σχετικά ότι η απαγόρευση οποιωνδήποτε διακρίσεων λόγω ιθαγενείας μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών — βλ. απόφαση στην υπόθεση 167/73, Slg. 1974, σ. 372 [1] — έχει επίσης ως αποτέλεσμα «να εξασφαλίζεται στους υπηκόους κράτους μέλους ότι δεν θα υποστούν τις δυσμενείς επιπτώσεις που είναι δυνατό να έχει η προσφορά ή η αποδοχή, εκ μέρους υπηκόων των άλλων κρατών μελών, όρων εργασίας ή αμοιβής λιγότερο ευνοϊκών από αυτούς που θεσπίζει το εθνικό δίκαιο ...» (σκέψη 45). Τέλος, δεν πρέπει να λησμονείται ότι, όπως ορθώς παρατηρεί η Επιτροπή, αν, προκειμένου να εφαρμοστούν οι αρχές του κοινοτικού δικαίου, εξεταζόταν κάθε φορά μόνο ο τόπος ασκήσεως της δραστηριότητας, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη και άλλα στοιχεία, θα προέκυπτε σοβαρή έλλειψη νομικής ασφάλειας, η οποία δύσκολα συμβιβάζεται με την αυξανόμενη κινητικότητα που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη οικονομική ζωή.

5. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ορθώς υποστηρίζει ότι οι σχέσεις εργασίας που γεννώνται στην Κοινότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ενιαίο σύνολο και ότι πραγματική ισότητα μεταχειρίσεως υπάρχει μόνο όταν καλύπτει όλες τις πλευρές ορισμένης δραστηριότητας. Επομένως, η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας, σαφώς δεν μπορεί να αποκλειστεί στην περίπτωση υπηκόου κράτους μέλους, ο οποίος συνάπτει σύμβαση εργασίας με επιχείριση σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους αυτού, έστω και αν ο ανωτέρω υποχρεούται να ασκήσει τη δραστηριότητά του προς εκτέλεση της συμβάσεως εκτός της Κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι, στην περίπτωση του van Robaeys, η άρνηση της διατήρησης της υπαγωγής του στο γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως δεν μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο L 341-3, παράγραφος 3, του Κώδικα εργασίας. Από αυτό έπεται ότι — δεδομένου ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη όσον αφορά την υπαγωγή του εργαζομένου στην κοινωνική ασφάλιση για δραστηριότητες που ασκούνται εκτός της Κοινότητας — το εθνικό δίκαιο, το οποίο συμπληρώνεται από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, θα πρέπει να προσφέρει την αρμόζουσα λύση. Στην προκειμένη περίπτωση (και δεδομένου ότι η Σύμβαση που έχει συναφθεί με το Νίγηρα και, επομένως, το άρθρο L 768 του γαλλικού νόμου κοινωνικής ασφαλίσεως δεν μπορούν να εφαρμοστούν), πρέπει να ληφθεί υπόψη αποκλειστικά και μόνο το άρθρο L 769, κατά το οποίο οι εργαζόμενοι που αποσπώνται προσωρινά στο εξωτερικό από τον εργοδότη τους υπάγονται στη γαλλική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως υπό την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει το σύνολο των οφειλόμενων εισφορών.

1 — Απόφαση της 4. 4. 1974 στην υπόθεση 167/73 — Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας —, Slg. 1974, σ. 359, ιδίως σ. 372.

Γ — Βάσει των ανωτέρω σκέψεων προσήκει η ακόλουθη απάντηση στο ερώτημα που υπέβαλε η Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole:

Η εφαρμογή της αναγνωρισμένης από το κοινοτικό δίκαιο αρχής της ίσης μεταχειρίσεως στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων δεν αποκλείεται στην περίπτωση υπηκόου κράτους μέλους, ο οποίος συνδέεται με σχέση εργασίας με επιχείρηση εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος, έστω και αν ο ανωτέρω υποχρεούται να ασκήσει τη δραστηριότητα για την οποία αμείβεται όχι εντός της Κοινότητας, αλλά εκτός αυτής. Για το λόγο αυτό, οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που αντιβαίνουν στην αρχή αυτή δεν εφαρμόζονται. Η διατήρηση της υπαγωγής του εργαζομένου σε ορισμένο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει των διατάξεων αυτών, δεδομένου ότι οι τελευταίες αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.